

Kvinnan som öppnade dörren till läkaryrket

Berättelse

Karolina Widerström föddes i Helsingborg år 1856. Redan som ung visste hon att hon ville studera, trots att det på den tiden var ovanligt att kvinnor gick på universitet. Hon flyttade till Stockholm och började läsa medicin, vilket nästan inga kvinnor hade gjort före henne. År 1888 tog hon sin läkarexamen vid Karolinska Institutet. Då blev hon Sveriges första kvinnliga läkare med legitimation.

Det var inte lätt att vara först. Många tyckte att kvinnor inte passade som läkare, men Karolina lät sig inte stoppas. Hon öppnade en egen mottagning i Stockholm året därpå och specialiserade sig på kvinnosjukdomar, det vill säga gynekologi. Snart blev hon mycket populär. Många kvinnor ville hellre tala med en kvinnlig läkare än med en man, och ibland stod patienterna i kö ända ut i trapphuset. Mottagningen drev hon i ungefär trettiofem år.

Karolina nöjde sig inte med att ta emot patienter. Hon förstod att många problem berodde på okunskap, och därför ville hon sprida kunskap. Redan på 1890-talet började hon undervisa lärare och unga flickor om kroppen och om sexuell hälsa. Det var något som nästan ingen vågade tala öppet om vid den tiden. Tack vare henne fick flickor i Stockholms skolor undervisning som de aldrig hade fått tidigare, vilket var mycket ovanligt och modigt.

Hon engagerade sig också politiskt. Karolina satt i Stockholms stadsfullmäktige och kämpade för att kvinnor skulle få rösta. Mellan 1918 och 1921 var hon ordförande i den stora föreningen för kvinnans rösträtt. Hon arbetade dessutom för att skydda utsatta kvinnor och för att ogifta mödrar skulle få bättre hjälp. Å ena sidan var hon en lugn och noggrann läkare, å andra sidan en stark röst i samhällsdebatten.

År 1933 blev hon hedersdoktor vid Karolinska Institutet, samma skola där hon en gång hade kämpat för att få studera. Karolina Widerström dog 1949, nästan 93 år gammal. Hon öppnade en dörr som länge hade varit stängd, och tusentals kvinnor kunde sedan gå igenom den efter henne.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
legitimation	officiellt tillstånd att arbeta som till exempel läkare
ovanligt	något som inte händer ofta
specialisera sig	bli expert på ett särskilt område
gynekologi	läkarvetenskap om kvinnors kroppar och sjukdomar
mottagning	plats där en läkare tar emot patienter
okunskap	brist på kunskap; att inte veta
sprida kunskap	låta många människor få veta något

ORD	FÖRKLARING
engagera sig	arbeta aktivt för en sak man tror på
stadsfullmäktige	de personer som styr en stad
rösträtt	rätten att rösta i val
utsatt	någon som har det svårt och behöver skydd
hedersdoktor	en titel man får som tack för viktiga insatser

Läsförståelsefrågor

1. Vad blev Karolina Widerström känd för att vara först med i Sverige?
 1. Den första kvinnliga läraren
 2. Den första kvinnliga läkaren med legitimation
 3. Den första kvinnliga politikern
2. Varför ville många patienter komma just till Karolina?
 1. För att hon tog mindre betalt än andra
 2. För att hennes mottagning låg nära järnvägen
 3. För att de hellre talade med en kvinnlig läkare
3. Vad handlade Karolinas undervisning om på 1890-talet?
 1. Matlagning och hushåll
 2. Kroppen och sexuell hälsa
 3. Hur man startar ett företag
4. Vilken roll hade Karolina i kampen för rösträtt?
 1. Hon var ordförande i en stor rösträttsförening
 2. Hon skrev en bok mot rösträtt
 3. Hon var minister i regeringen
5. Vad fick Karolina år 1933?
 1. Ett pris i utlandet
 2. En titel som hedersdoktor
 3. En egen skola uppkallad efter sig
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Karolina drev sin mottagning i ungefär trettiofem år.
 2. Karolina hade fyra barn som också blev läkare.
 3. Det var lätt för henne att börja studera medicin, eftersom alla tyckte att det var en bra idé.
 4. Karolina arbetade för att hjälpa utsatta kvinnor.
7. Förklara med egna ord varför det var modigt av Karolina att undervisa om sexuell hälsa på den tiden.
8. Texten säger att patienterna ibland stod "i kö ända ut i trapphuset". Vad vill detta visa om Karolina?
9. På vilka sätt kämpade Karolina för kvinnor både som läkare och i samhället? Ge minst två exempel.

10. Karolina blev hedersdoktor vid samma skola där hon tidigare hade kämpat för att få studera. Varför kan det ha känts särskilt betydelsefullt för henne?

Diskussionsfrågor

- Varför tror du att det var så ovanligt med kvinnliga läkare på 1800-talet?
- Karolina spred kunskap om hälsa till många människor. Varför är det viktigt att förstå sin egen kropp?
- Känner du till någon person som var "först" med något i ditt hemland eller i världen? Berätta.
- **Skriv (4–6 meningar):** Beskriv en person du beundrar som har kämpat för något viktigt. Vad gjorde personen, och varför inspirerar hon eller han dig?